

Lublin, 14 grudnia 2021 r.

L.Dz.: W-46/49/12-21

**Szanowny Pan
Grzegorz Puda
Minister Funduszy i Polityki Regionalnej**

**Szanowny Pan
Jarosław Stawiarski
Marszałek Województwa Lubelskiego**

Szanowni Państwo,

Związek Gmin Lubelszczyzny, jako stowarzyszenie zrzeszające samorządy gminne z Województwa Lubelskiego i działające na rzecz gmin i ich mieszkańców, zwraca się z prośbą o interwencję, w związku ze zgłoszonymi przez piętnaście gmin z Województwa Lubelskiego wnioskami, o podjęcie działań w trosce o zapewnienie im szans rozwojowych.

Ma to związek z faktem braku zakwalifikowania tych gmin do listy gmin zagrożonych trwałą marginalizacją na obszarze woj. lubelskiego (wynika to z Aktualizacji Delimitacji Obszarów Problemowych na 2018 rok opracowanych dla potrzeb programowania kolejnej perspektywy finansowej na lata 2021-2027), ani do Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, co skutkowało będzie zmniejszeniem ich szans przy korzystaniu z niektórych działań Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027.

I. OPIS PROBLEMU

Z prośbą o interwencję, do Związku Gmin Lubelszczyzny, zwróciło się piętnaście gmin: **Baranów, Borzechów, Cyców, Kurów, Ludwin, Ostrów Lubelski, Markuszów, Miasto Międzyrzec Podlaski, Miasto Stoczek Łukowski, Puchaczów, Miasto Rejowiec Fabryczny, Rybczewice, Trawniki, Miasto Terespol, Wąwolnica.**

Samorządy te znajdują się w grupie 22 gmin, które po przeprowadzeniu analizy przez **Polską Akademię Nauk Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyńskiego** w zakresie **Aktualizacji Delimitacji Obszarów Problemowych na rok 2018** opracowanej dla potrzeb programowania kolejnej perspektywy finansowej na lata 2021- 2027 nie zostały zakwalifikowane do listy gmin zagrożonych trwałą marginalizacją na obszarze Województwa Lubelskiego. Lista powyższych gmin stanowiła podstawę do opracowania Krajowej Strategii Rozwoju Regionalnego 2030, która z kolei stanowi podstawę do konstruowania przez województwa rozwiązań w zakresie wdrażania środków UE przez regiony. Gminy te nie zostały włączone przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego do Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych. Będzie to skutkowało zmniejszeniem ich szans przy korzystaniu z niektórych działań Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego na lata 2021-2027, m.in. w działaniach w ramach Priorytetu X *Rozwój zrównoważony terytorialnie Celu szczegółowego - 5(i): wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego*

i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich oraz Celu 5 (ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.

Samorządy te będą miały ograniczone możliwości realizacji inwestycji również z zakresu rewitalizacji i turystyki oraz być może jeszcze innych zakresów.

Gminy te nie będą mogły korzystać również z innych Programów UE, gdyż np. najnowsza wersja **Projektu Krajowego Planu Strategicznego dla wspólnej Polityki Rolnej 2023-2027 nie zawiera wielu działań infrastrukturalnych** skierowanych do samorządów, które były realizowane w PROW na l. 2014- 2020 (z których mogły korzystać gminy wiejskie), przede wszystkim zadań z zakresu: **gospodarki wodno-kanalizacyjnej, modernizacji dróg lokalnych, kształtowania przestrzeni publicznej oraz odnowy i rewitalizacji lokalnych zabytków. Pozostawiona jedynie została jedynie budowa przydomowych oczyszczalni ścieków.** Dodatkowo w ostatniej wersji KPS wprowadzono także **ograniczenie możliwości realizacji projektów przez jednostki sektora finansów publicznych w ramach realizacji poszczególnych Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR) tylko do 20% ich wartości.** To z kolei wyeliminuje znaczną liczbę niewielkich w skali, ale jakże potrzebnych z punktu widzenia lokalnych społeczności **drobnych inwestycji w poprawę estetyki miejscowości, poprawę stanu infrastruktury rekreacyjnej, doposażenie wiejskich świetlic, czy domów kultury.**

II. SYTUACJA SPOŁECZNO-GOSPODARCZA JST W KTÓRYCH IMIENIU WYSTĘPUJE ZGL

Gminy, które nie zostały zakwalifikowane do listy gmin zagrożonych trwałą marginalizacją na obszarze Województwa Lubelskiego charakteryzują się różną sytuacją społeczną i finansowo- ekonomiczną. Jednym z przykładów skrajnych wśród powyższych gmin jest Gmina Borzechów, której wskaźnik G za 2021 rok wynosi 747,57 i jest jednym z niższych w Polsce, jak i w Województwie Lubelskim. Wskaźnik G za 2021 rok dla większości powyższych gmin oscyluje w okolicach 1000 – są to więc gminy biedne, z natury więc zagrożone trwałą marginalizacją.

W załączniku do niniejszego wniosku przygotowaliśmy własną analizę gmin, które nie zostały zakwalifikowane do listy gmin zagrożonych trwałą marginalizacją na obszarze Województwa Lubelskiego oraz nie zostały włączone przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego do Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych poprzez co będą naszym zdaniem pokrzywdzone w stosunku do innych gmin, które będą miały możliwość startowania w konkursach organizowanych przez Urząd Marszałkowski Województwa Lubelskiego w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego (PFEL) na lata 2021-2027.

III. PROPOZYCJE ROZWIĄZANIA

A. Na poziomie krajowym: ponowna weryfikacja wskaźników tych samorządów w imieniu których występujemy.

Rekomendujemy powtórna weryfikację wskaźników w/w gmin przez **Ministerstwo Rozwoju Regionalnego** lub **Polską Akademię Nauk Instytut Geografii**

i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyńskiego w zakresie Aktualizacji Delimitacji Obszarów Problemowych na rok 2018 i publikację aktualizacji tego dokumentu.

B. Na poziomie regionalnym:

- 1. Umożliwienie ubiegania się o pozyskanie funduszy** na projekty realizowane przez gminy nie zakwalifikowane do listy gmin zagrożonych trwałą marginalizacją na obszarze woj. lubelskiego, ani do Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych, **a ich wskaźnik G nie jest wyższy od wskaźnika gmin zakwalifikowanych do powyższych grup**, w tych celach szczegółowych, które: **preferują projekty realizowane na obszarach wiejskich, na terenie miast średnich tracących funkcje społeczno-gospodarcze oraz na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją** (Cel szczegółowy 4(ii) (EFRR) poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online.).
- 2. Poszerzenie definicji Partnerstw zawieranych na potrzeby realizacji projektów, które mają prawo ubiegać się o dofinansowanie w ramach tych celów szczegółowych, w których realizowane działania muszą wynikać ze strategii terytorialnych w ramach Innych Instrumentów Terytorialnych (IIT)¹ – Cel szczegółowy 5(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich oraz Cel szczegółowy 5(ii) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, na poziomie lokalnym, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach innych niż miejskie.**
Proponujemy aby dopuścić możliwość udziału w Partnerstwie gmin/y spoza grupy samorządów zagrożonych trwałą marginalizacją, której/których wskaźnik G nie jest wyższy niż w pozostałych samorządach w Partnerstwie.
Proponujemy aby liczba dodatkowych JST w Partnerstwie nie była wyższa niż 25 % uczestników Partnerstwa (liczbowo).

IV. PODSUMOWANIE

Diagnoza stanu obszarów wiejskich w Polsce² potwierdza, że niezbędne jest dalsze inwestowanie w poprawę wyposażenia obszarów wiejskich w podstawową infrastrukturę typu m.in. drogi, gospodarkę wodno-ściekową, transport publiczny, kulturę, dziedzictwo kulturowe oraz rewitalizację oraz inwestycje turystyczno-rekreacyjne.

¹ "W ramach IIT realizowane będą przedsięwzięcia wynikające z gminnych programów rewitalizacji oraz strategii rozwoju ponadlokalnego opracowywanych przez partnerstwa jednostek samorządu terytorialnego o charakterze formalnym na obszarach zagrożonych trwałą marginalizacją wyznaczonych w KSRR2030. Instrument IIT dedykowany jest partnerstwom z obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją. W ramach IIT dot. partnerstw z obszarów zagrożonych trwałą marginalizacją kwalifikowalne będą jedynie wydatki dot. projektów/części projektów realizowanych na terenie gmin województwa lubelskiego zagrożonych trwałą marginalizacją, zdelimitowanych w KRSS2030. Wdrażane będą również przedsięwzięcia dotyczące rewitalizacji obszarów wiejskich, realizowane na terenach wskazanych w opracowanych gminnych programach rewitalizacji." (źródło: Fundusze Europejskie dla Lubelskiego 2021-2027, Załącznik do uchwały nr CCLXXV/4850/2021 Zarządu Województwa Lubelskiego z dnia 6 lipca 2021 r. (s. 181)

² źródło: Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030

Niedostateczny jej rozwój oraz mała liczba wysokiej jakości miejsc pracy poza sektorem rolniczym prowadzić będzie do marginalizacji części obszarów wiejskich i migracji osób w wieku produkcyjnym do obszarów miejskich.

Istniejący stan rzeczy połączony z ograniczeniem możliwości pozyskiwania środków zewnętrznych w ramach niektórych działań realizowanych w ramach Programu Fundusze Europejskie dla Lubelskiego pogłębi marginalizację w/w gmin. **Tym bardziej, naszym moralnym obowiązkiem jest likwidacja barier w potencjalnych możliwościach pozyskiwania przez te samorzady środków z regionalnych programów realizowanych ze środków UE, kierowanych na realizację niezbędnych inwestycji poprawiających warunki życia mieszkańców tych gmin.**

Prosimy tym samym o powtórny weryfikację wskaźników w/w gmin przez **Ministerstwo Rozwoju Regionalnego lub Polską Akademię Nauk Instytut Geografii i Przestrzennego Zagospodarowania im. S. Leszczyńskiego** w zakresie **Aktualizacji Delimitacji Obszarów Problemowych na rok 2018** i publikację aktualizacji tego dokumentu.

Zwracamy się z prośbą o **umożliwienie ubiegania się o środki** w ramach PFEL na l. 2021-2027 gminom nie ujętym jako potencjalni beneficjenci celów szczegółowych dedykowanych wyłącznie gminom zagrożonym trwałą marginalizacją poprzez **umożliwienie im udziału w Partnerstwach** które o takie środki mogą się ubiegać.

Z wyrazami szacunku

Wiceprzewodniczący Zarządu
Związku Gmin Lubelszczyzny

Piotr Dragan